Štev. 74. V Trstu, v torek, dne 17. novembra 1914. Letnik I.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstr. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti". - Tisk tiskarne „Edinosti", vpisane zadruge s omejenim poroštvom v Trstu, ulica Sv Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24·—
za pol leta . . . . . „ 12·—
za tri mesece . . . . . „ 6·—
Za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . „ 5·20
za pol leta . . . . . „ 2·60

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone
Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vin
Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov . . . . . mm po 20 vin.
Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 5·—
vsaka nadaljna vrsta . . . . . „ 2·—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev

Oglase sprejema Inseratni oddelek „Edinosti". Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti". — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnohranilnični račun št. 841.652.

- Uspehi nove grupacije na severu.

Položaj na srbskem in ruskem bojišču.

DUNAJ, 16. (Cenz.) Na južnem bojišču je dospela ofenziva bojnih moči feldcajgmojstra Potioreka do geografično in strategično važnega odseka. Armade so dosegle po trdovratnem, sijajno stanje kažočem zasledovanju Kolubaro in zasedle Valjevo in Obrenovac, izhodišča za podjetja proti notranji Srbiji. Od Drine do Kolubare je ravno tako daleč, kakor od Kolubare pa do doline Morave, življenske žile Srbije.

Ali so naše čete takoj nadaljevale prodiranje, ali pa se jim je po napornih pohodih zadnjih tednov dovolil kratek počitek, ki služi za baziranje operacij proti Kragujevcu, še ni znano. V vojni zgodovini osamljena zasledovalna operacija se je končala z velikim, za prihodnje dogodke odločilnim uspehom. Kar so storili voditelji in čete, meji na nadčloveško.

Kot prva operativna posledica zavzetja Obrenovca in Valjevega bi mogel slediti padec Belgrada. O vzrokih, ki so bili merodajni za naše armadno vodstvo, da dosedaj ni dalo zasesti Belgrad, izpregovorimo kedaj pozneje. Seveda pa se ne smemo vdajati zmoti, da je vojna proti Srbiji končana z zasedenjem ozemlja ob Kolubari. Srbi so v osrednjem pogorju zapadno od Kragujevca od aneksijske krize sem zgradili močne utrdbe. Vojna dozori do odločitve šele tedaj, ko zavzamemo Kragujevac in Kraljevo.

Na severnem Poljskem so Nemci zopet pričeli z ofenzivo in potolkli Ruse v celi vrsti bojev, ki so se vršili severno in južno od Visle. Iz položaja v poročilu nemškega generalnega štaba omenjenih krajev: Lipno — Plock in Wloclawek — Kutno se da spoznati način nove grupacije Hindenburgovih armad, v zmagovitih bojih pa se kaže nje uporaba.

Če pomislimo to, bomo tudi pravilno cenili koristi nove grupacije naših armad v Galiciji. Boj se je tamkaj in na južnem Poljskem že pričel. Najbrž bomo v kratkem slišali kaj dobrega. — (»Tagespost«.

Nadvojvoda Friderik fcm. Potioreku.

DUNAJ, 17. (Kor.) Iz vojnega tiskovnega stana poročajo: Vrhovni armadni poveljnik general infanterije nadvojvoda Friderik je odposlal vrhovnemu poveljniku balkanskih čet, fcm. Potioreku, sledečo brzojavko: Posebno me veseli, da morem najpirs čneje čestitati Vaši ekcelenci na Najvišjem odlikovanju z vojaškim zaslužnim križcem I. razreda. Ne vidim v tem posebnem počaščenju samo priznanja izrednih zaslug, ki si jih je Vaša ekscelenca pridobila kot odličen poveljnik vojnih sil, temveč tudi znak najmilostljivejše zadovoljnosti našega preljubljenega Najvišjega vojnega gospoda z dosedanjimi dejanji vrlih čet na južnem bojišču, ki so tako srečne, da vidijo svojo občudovanja vredno žilavost in svoje preziranje smrti ter svojo pogumnost in hrabrost po tolikih in tako težkih časih ovenčano s sijajnim uspehom, in prosim Vašo ekscelenco, da izročite Vam podložnim četam moje iz srca prihajajoče čestitke. Moja odkrita voščila spremljajo Vašo ekscelenco in junaške balkanske čete na njihovem nadaljnem zmagovitem pohodu.

General infanterije nadvojvoda Friderik.

S francoskega bojišča.

Obstreljevanje Arrasa.

PARIZ, 16. (Cenz.) »Matin« poroča iz Saint Omerja: Nemška artiljerija že dva tedna bombardira mesto Arras. Kakor se zdi, uničuje cesarska artiljerija mesto po sistemu. Dosedaj povzročena škoda je ogromna. Večina prebivalcev se je nastanila v kleteh. Veliko prebivalcev je pobegnilo, veliko pa so jih ubile nemške krogle. Nemške čete dobivajo skoraj vsak dan ojačenja. 14. t. m. so zopet šli veliki transporti artiljerije in kavalerije skozi Lüttich in potem dalje v smeri proti zapadu.

Boji okrog Lilla.

ŽENEVA, 16.(Cen.) Učinek silnega nemškega topovskega ognja proti vsem pomembnejšim krajem okrog Lilla, zlasti proti Armentieresu, La Bassée in Bethunu, ki je trajal do poznega večera, se še ne spozna po francoskih privatnih brzojavkah, ki popolnjujejo kratkobesedno uradno poročilo. Posebno krepko je posegla vmes južno od Yperna nameščena nemška artiljerija, pod katere zaščito so se v boju proti tamkaj zelo ogroženim Angležem izkazali pruski gardni oddelki. — (»Tagespost«).

Ljuti boji okrog Dixmuidna.

BERLIN, 16. (Cenz.) Iz Pariza poročajo »Berliner Tageblattu« preko Kristijanije: Neki francoski vojak, ki je bil ranjen ob Yseri in se je vrnil v Pariz, je opisoval svoje doživljaje in iz tega opisa je razvidno, kako silno napadajo Nemci francoske pozicije. »Moja brigada«, je pripovedoval, je bila nameščena v fronti, oddaljeni poltretjo angleško miljo od Yperna. — Prošlo sredo so Nemci vrgli proti nam velike mase čet. Naše čete so se jim hrabro upirale. Toda vkljub velikim izgubam so Nemci neprenehoma naskakovali do četrtka zvečer. Videl sem, kako je bil v enem dnevu samo eden strelski jarek izgubljen, a zopet osvojen. V petek je bilo mirno na fronti, toda v soboto je sovražnik severno od Dixmuidna zopet začel napadati in sicer silneje, nego kedaj prej. Štirideset ur se je boril mož proti možu, ne da bi bil le trenutek počitka. Nemogoče je popisati ta strahoviti prizor.

Tridtve in protitridtve glede uporabljanj katedrale v Reimsu v vojne namene.

BERLIN, 16. (K.) Višji duhovnik generalnega vikarja katedrale v Reimsu, Landreoutt, objavlja v »Figaro« sledeče: V imenu njegove eminence kardinala-nadškofa v Reimsu in v svojem imenu sprijčujem s tem, da na trgu pred katedralo nikoli stala nobena baterija in nobena opazovalna straža na zvonikih, da se tudi nikoli v neposredni bližini katedrale nahajal vojni stan, niti niso bile nameščene nikake čete.

Wolffova pisarna je dobila nalog, na temu nasproti izjavi, da se je opetovano ugotovila artiljerija v bližini katedrale in opazovalna straža na zvoniku, in da ta dejstva obstoje dalje vkljub vsemu potajevanju.

Rusko-turška vojna.

CARIGRAD, 16. (K.) Neko sporočilo glavnega stana pravi: Včeraj smo napadli Angleže v Fao. Imeli so mnogo mrtvih, katerih število se ceni na tisoč. (Fao je pristaniško mesto v sandžaku Basra v turškem vilajetu Bagdad v Mali Aziji, ob Perzijskem zalivu).

Bosenski muslimani sultanu-kalifu.

CARIGRAD 10. (Kor.) Mufti v Tuzli in drugi bosenski odličnjaki so odposlali sultanu-kalifu nastopno brzojavko:

Vest o vojni proti sovražnikom in zatiralcem izlama je razveselila srca muslimanov vsega sveta, posebno še, ker je Vaše veličanstvo v imenu obrambe človečnosti in obrambe izlama, sodelujoč z našim prevzvišenim vladarjem, cesarjem Franom Josipom prijateljem muslimanov in zavetiščem varnosti izlamitskega sveta, in z našim vzvišenim zaveznikom cesarjem Viljemom, vzbudilo vse muslimane ter jih pozvalo na vršenje svoje dolžnosti s sodelovanjem v tej vojni. - Mi muslimani iz sandžaka Tuzla poklanjamo Vašemu veličanstvu svojo udanost in svoje čestitke na prevzvišenih zaveznikih, ki so branitelji pravičnosti in pravice. Molimo Vsemožnega, ki uničuje zatiralce, naj bi bojnim silam zaveznikov na kopnem in na morju ob vsakem koraku podeljal zmago in delil svojo pomoč in svojo milost muslimanom ter podelil zaveznikom neomejeno ugodne vspehe v bogati meri.

Perzija dovolila prehod turških čet.

MILAN, 16. (Cenz.) Ker Rusija ni hotela kakor zahteva nevtralnost Perzije, umekniti svojih čet iz Perzije, je dovolila Perzija turškim četam prehod preko perzijskega ozemlja in ustanovitev prostovoljnega zbora v Perziji v obrambo kalifata.

Vojno posojilo.

DUNAJ, 16. (K.) Že danes, prvi dan podpisovanja vojnega posojila, je bil naval njih, ki so hoteli podpisati, zelo živahen. Poleg orjaških zneskov so tudi stotisoči srednjih in malih hranilcev podpisali za vojno posojilo.

Pri »Länderbanki« je bilo podpisanih danes nad šest milijonov med temi 3.3 milijona od Splošnega penzijskega zavoda, po en milijon od princa Filipa Koburškega in od korarskega samostana v Klosterneuburgu, od društva žurnalistov in pisateljev »Concordia« 300.000 kron.

Pri prvi avstrijski hranilnici je podpisalo 728 strank 1 in tri četrt milijona. Nadalje so podpisali upravni svet prvega splošnega uradniškega društva avstro-ogrske monarhije 1 milijon, od teh 400.000 za ogrsko vojno posojilo, potem od bančne hiše Reitzes tri milijone za avstrijsko vojno posojilo.

Generalni adjutant Bolfras odlikovan.

DUNAJ, 17. (»Wiener Zeitung«). Nadvojvoda Fran Salvator je podelil protektorju-namestniku Rdečega križa v monarhiji, generalnemu adjutantu in šefu vojaške pisarne cesarjeve, Arturju baronu Bolfrasu, kot povspeševatelju častno medaljo Rdečega križa.

Odlikovana gospica.

DUNAJ 16. (Kor.) Jutršnja Wiener Zeitung" objavlja, da je gospici Mariji Drasch, hčeri profesorja Drascha na vseučilišču v Gradcu, podeljen častni križ druzega razreda Rdečega križa z vojno dekoracijo.

Cesar Viljem mestu Karlove vari.

KARLOVE VARI, 16. (K.) Mestnemu svetu v Karlovih varih, ki je bil sklenil preimenovati Marienbaderstrasse v Kaiser-Wilelm-Strasse, je došla od tajnega svetnika pl. Valentinija sledeča brzojavka:

Njeg. veličanstvo nemški cesar se je na počaščenju od strani tamošnjega mestnega kolegija razveselilo in dovolilo, da se Njegovo najvišje ime podeli sedanji Marienbader-Strasse v Karlovih varih. Njegovo veličanstvo sporoča prisrčno zahvalo za trpeče človeštvo toli blagonosnemu svetemu mestu Karlove vari in pošilja svoj najvišji cesarski pozdrav.

Bavarski kralj o vojni.

MONAKOVO 16. (Kor.) Na ogledovanju nekega oddelka obrambnih učencev, ki jih je predvodil kralju major Colker, je imel kralj glasom poročila v „Lokalanzeigerju nastopni nagovor:

Vojna bo še dolgo trajala. In mi ne bomo mirovali, ne počivali, dokler ne bo sovražnik poražen na bojišču in pridemo do miru, ki nas zavaruje za dolgo časa pred vsakim napadom. Pripravljajte se na vojno; pri tem pa ne pozabljajte na svoje državljanske dolžnosti in svoje studije. Kajti naši vspehi so bili možni le tako, da smo si v šolah pridobili naobrazbo, kakršnja ni možna v nobeni drugi deželi na svetu. Zaupajte v Boga! Zaupajte naši vrli armadi! Vršite svojo dolžnost! Z Bogom!

Postopanje z ruskimi državljani v Nemčiji.

BERLIN, 16. (Wolffova pisarna). Petrograjska brzojavna agentura je razširjala vest, da se v Nemčiji porabljajo najstrožje, da, moglo bi se reči, krute odredbe proti pripadnikom ruske države.

Temu nasprotno treba opozoriti, da policijske odredbe, izdane v svrho kontrole inozemcev, prinašajo sicer nekatere neprijetnosti, da pa se pri tem niti od daleč ne more govoriti o kakih krutostih. Nič pa se ne čuje, da bi v Rusiji uveljavljali enakega duha napram našim, po pogromih in izganjanjih trdo prizadetim rojakom.

„Utro" proti ciljem Rusije.

SOFIJA 16. (K r) List „Utro" citira mnenje ruskega profesorja Jastrebova, po katerem mora iti cilj sedanje vojne za prisvojenjem Armenije, Male Azije, Bospora in Dardanel z bolgarskim zaledjem in izpremembo Črnega morja v rusko medzemno morje. — Rečeni list pripominja: Kličejo nas torej na pomoč, da postanemo sužnji države, katere naprave so tako povsem drugačne, nego so one naše male, ali svobodne domovine. To naj bi bil torej ideal, za katere so bile vzgojene cele generacije in so padli deset tisoči žrtev. Jastrebov odpira tudi najzaslepljenejemu rusofilu med nami oči o tem, da se mora Bolgarska boriti z vsemi močmi proti temu, da bi Črno morje postalo rusko medzemno morje! Ker želje Jastrebova in suženjstvo Makedonije podpirajo ravno mogočneži trosporazuma, treba organizirati vse bolgarske moči proti tem tendencam.

Nevtraliteta ob Panamskem kanalu.

WASHINGTON, 16. (Reuterjeva pisarna). Mornariški departement je poblaščen v objavo neke izjave predsednika Wilsona o izvrševanju nevtralitete v pasu panamskega kanala za časa vojne.

Vsakemu letalu katere vojujočih držav je prepovedano v tem pasu vzletati, spuščati se na zemljo, ali letati. Vojne ladje vojujočih držav smejo porabljati brzojav na iskre le v svrhe, ki se nanašajo na kanal.

Tej izjavi je pridodana pogodba med Zjedinjenimi državami in republiko Panama glasom katere se gostoljubje, ki je republika Panama izkazuje vojujočim v svojem vodovju, ne razteza na pas ob kanalu, ampak je odpravljeno za dobo treh mesecev.

Vojujočim je prepovedano vkrcanje in izkrcavanje orožja in municije. Hkratu se ne smejo niti za trenutek v takem pristanišču in v sosednjih vodovjih muditi več nego tri vojne ladje, ali pasirati kanal. Izjava predsednika omeja čas zasidranja vsake ladje vojujočih na 24 ur.

Burska vstaja.

KAPSTADT 14. (Kor.) Uradno se poroča: Poveljnik Visser je vjel med Varryburgom in Marigobo 17 upornikov, poveljnik de Beer pa v okolici Schweitzereneke 500 mož in 70 konj. Na obeh straneh sta bila dva lahko ranjena.

Grški proračun.

ATENE 16. (Kor.) Finančni minister Diomidis je podal včeraj izjave o proračunu za l. 1914, ki jih je vzelo časopisje z zadovoljstvom na znanje in iz katerih je razvidno, da je gospodarski položaj dežele vsekakor ugoden.

Davek za obrambo.

(Brzojavno.)

Dunaj, 15. nov. 1914.

Guverner zemeljsko-kreditnega zavoda tajni svetnik dr. Sieghart priobčuje pod naslovom »Die Wehrgabe« članek o vojnem posojilu. Avtor piše: »Izredni, zgodovinsko brezprimerni čas zahteva izredno krepkost in požrtvovalnost. Le še ena zgodovinska epoha Avstrije se more primerjati s tem časom: tisti čas, ko je morala mladostna cesarica Marija Terezija braniti svojo državo pred celim svetom sovražnikov. Nemčija in Avstro-Ogrska, to s krvjo zvarjeno ujedinjenje dvojice srednje Evrope, sta ogroženi po premoči od vzhoda in zapada, na morju in na kopnem, kakor pred davnimi časi Marija Terezija in nje dedovina. Kakor se niso tedaj, se tudi sedaj ne izpolnijo želje sovražnikov. Za orožje sposobno moštvo vseh avstro-ogrskih narodov se bori danes z odprtimi očmi in neomajano za svojo staro Avstrijo. Njim pa, ki jim ni dano, da bi s svojo krvjo pričali za življensko moč, nerazdeljivost in potrebo te državne tvorbe, nastajajo sedaj povečane in nič manje važne dolžnosti. Človek brez imena in imetja daja danes na bojišču istotoliko, kakor odličnež in bogataš: življenje, kakor je je prejel iz rok Stvarnika, močni roki, okretne mišice in žilave živce, ki so dedščina naših za boj sposobnih mož. Siromak nima več nego toliko — to je njegovo vse. Tisti pa, ki mu je dala domovina posebne časti in predpravice, posedujoči, ki mu ščiti njegovo imetje, je dolžan domovini več nego žrtev na krvi, ki jo deli z najmanjim svojih bratov. Posebna dolžnost posestva v vojni je **davek za obrambo,** gospodarska vojna dajatev, ki jo zahteva sedaj država istotako nujno, kakor s pravico. Finančna uprava je porabila svoje velike gotovine, si je zagotovila kredite na kratke roke v znatnih višinah ter je doslej pokrivala potrebščine vojske. Silna množina plačilnih sredstev je spravljena v promet in kroži sedaj izključno v tuzemstvu, pri tistih, ki služijo vojsko in ki dobavljajo za vojsko. Te vrednote so tu, ali **kot sredstva prometa, ne pa kot naložena glavnica.** V tej formi pritiskajo na našo valuto, zato se morajo izpremeniti v naložene vrednote in to toliko v interesu sodobnih posestnikov, ki smejo zahtevati primerno obrestovanje, kakor tudi v interesu države, ki zopet potrebuje krožečih sredstev za svoja plačila. Prišel je čas za veliko **notranje posojilo. Je to finančno in gospodarsko-politična potreba.«**

Avtor opozarja na to, da so po skrčenju industrijske produkcije osvobojena velika sredstva, istotako kakor bi mogli smatrati, da so po zvišanju cen vseh izdelkov zemlje znatni dobički v gotovini na razpolago. Tudi je po posojilnih blagajnah dana kapitalistom možnost, da svojo starejo posest na efektih z razmerno malimi obrestmi oddado in pridobe nove višje obrestovane vrednote.

»Viri,« tako piše guverner dr. Sieghart, »iz katerih more zajemati, so dani in posedujočim je v dolžnost, da jih napravijo dostopne. Nikdo posedujočih naj se ne obotavlja, ali izostaja, tudi tisti ne, ki mu sicer posest nima zmožnosti za hitro izplačilo. Vsakdo, ki prispeva k naši izdatni financijelni vojni pripravljenosti, brani svojo lastno hišo in polje, svojo lastno delavnico in pisarno; in zato tudi pri tej armadi ne sme nikogar manjkati. **Patrijotizem srca,** ki se je uveljavljal doslej tako sijajno, se mora sedaj povečati k patrijotizmu velikega čina, k izpolnjenju jasno izpoznanih potreb. Dosedaj smo darovali, ker nas je sililo v to naše čutstvo; sedaj pa moramo storiti, kar zahteva od nas **patrijotizem razuma!** Kdor le more, naj in mora podpisati, dolžan je to sebi in dolžan državi. S tem votira državi svoje zaupanje, da še več: poviša zaupanje naših bojevnikov, samozavest našega ljudstva, samozaupanje našega gospodarstva, voljo do obstanka in do zmage, dejansko odločnost, da se ohranimo z vsemi razpoložljivimi sredstvi. In če Anglija, ki vse kupuje, celo svoje vojake, razglaša: **V tej vojni zmaga zadnja milijarda!,** pa recimo mi: zmago zvojujeta srčnost in preziranje smrti naših sinov in bratov. Da pa ti ne bodo pogrešali na bojišču ne orožja, ne kruha, za to bomo skrbeli mi, in to če treba, s svojo zadnjo krono!«

Guverner Sieghart omenja velikega vspeha nemškega vojnega posojila ter zaključuje: Na narodnem premoženju in dohodkih sicer ne dosezamo nemške države, ali po požrtvovalnosti in veselju do podpisovanja jo hočemo posnemati. **Kajti vspelo vojno posojilo pomenja dobljeno bitko!«**

Sličice iz vojne.

Bolniške strežnice na konjih. Na zapadnem bojišču je videti često jahajoče bolniške postrežnice s trakom Rdečega križa na nadlaktu. To so angleške postrežnice v jahalnih kostimih, z dolgimi paletoti, ostrogami in čeladami, kakor so v rabi v tropičnih krajih. Njihova naloga je, da po končanem boju jezdijo preko bojišča, da naglo nudijo ranjencem prvo pomoč in jih dajajo odpravljati v etapne bolnišnice.

Mozlim in njegova postrežnica — brez pajčolana. Zagrebški listi pripovedujejo: Neka dama - postrežnica v bolnišnici Rdečega križa, krasno lepo dekle, pripoveduje o nastopnem originalnem prizoru: Z zadnjim transportom je prišel v mojo sobo mozlim z več težkimi poškodbami. Bil je močno shujšan, ali njegovo okostje je pričalo, da je moral biti orjak. Prišel je v bolnišnico ob 7. uri zjutraj in je videl iz početka le zdravnike in postrežnike okolo sebe. Čim sem prišla jaz v sobo, sem skušala seznaniti se s svojim novim gojencem. Videlo se je, da ga mučijo hude bolečine. Sklonivši se nanj, sem mu stavila več vprašanj. Menda pa ni čul mojih besed, marveč je zrl vame z velikimi začudenimi očmi, kakor da je hipnotiziran, ter je rekel: »Nisem još nikada vidio ženu bez jašmaka; kako si ljepa!« Pozneje mi je pripovedoval, da je samec, ter da ni niti svojih sester nikdar videl brez pajčolana. Mati njegova da je edina ženska, ki jej je videl odkrit obraz. Kadar-koli pristopam k postelji, odpira oči in me nepremično gleda v obraz. Včeraj mi je rekel: »Ali, kako možeš bez jašmaka biti?« — Dobrodušni mozlim je dobil v dekletu ljubeznivo sočutno sestro-postrežnico.

Kako in kam je izginila raca. Sledečo dogodbico nam je pripovedoval narednik D. ljubljanskega, 17. pešpolka, ki je ranjen prišel z gališkega bojišča: Na bojišču je pač tako, da se človek zastonj ozira po pečenih piščetih, ki naj bi mu sama letela v usta. Dogaja se čestokrat, da ob hitrem menjavanju pozicij ne morejo prispeti stotnijske kuhinje za stotnijami, in potem ne le ni pečenih piščet, temveč tudi obligatne govedine v riževi juhi ne. Pošten kranjski Janez pa si zna pomagati tudi v takem slučaju: pritegne pas za par lukenj in stvar je opravljena vsaj za nekaj časa. Tako se nam je godilo že par dni in odkrito povem, da bi mi bila naša stotnijska kuhinja, ko bi jo bil zagledal v kaki primerni bližini, stokrat ljubša, nego pa šrapneli in granate, s kakršnimi so nas hoteli krmiti ruski topničarji. Zvečerilo se je in naša stotnija se je že ob neki rečici, kjer je stalo par lesenih kolib, spravljala k počitku. Naslonil sem se ob steno in začel obdelavati kos suhorja, vse, kar sem tisti dan jedel. Da nisem bil posebno zadovoljen s tako večerjo, ki je bila obenem tudi zajutrk in obed tistega dne in sicer po

napornem pohodu nad 70 kilometrov, je lahko umljivo. Sanjariti sem začel o raznih dobrotah, s katerimi bi se dala temeljiteje privezati duša, kar začujem predobro znani glas našega računskega podčastnika Kožarja: »Stotnijska kuhinja je tu!« Cele štiri dni že nisem čul tega angelskega glasu, in če bi me bile tedaj nagovorile vse najkrasnejše krasotice celega sveta, bi se bil obrnil proč od njih in zdirjal bi bil tjakaj, kamor je tako milo vabil glas našega Kožarja. Skočil sem pokoncu in trenutek pozneje sem že objemal skrbno mamico naše stotnije. — »Krrrucifiks! Nikarrr me ne pojej, drrrugače vdrrrugo ne dobiš več menaže!« — se je branil Kožar, ki je doma tam nekje iz onega znamenitega kraja na Gorenjskem, kjer staro in mlado kuje — »cveče«, torej »krrroparrr«. No in potem je nastopila stotnija in Kožar je imel dovolj posla, preden je zadovoljil vse. V tem pa, ko je stotnija zadovoljno tolažila svoje želodce in se je Kožar za trenutek oddaljil od vozne kuhinje, sem si jaz nekoliko natančneje ogledoval to blagodejno napravo. Kar naenkrat mi udari v nos neki silno prijeten, naravnost božanstven vonj, kakor že dolgo, dolgo ni šegetal mojih nosnih živcev. Iščem, iščem in končno sem vendarle izteknil vir vseh teh dobrih duhov: v pečnici se je cvrla cela — raca! »Glej je, glej potuhe potuhnjene Kožarjeve,« sem dejal sam pri sebi, »kako se to masti z račkami, jaz pa naj otepam trikrat suhi suhor! Čakaj, ne boš je ti, pač pa jaz.« Pa sem stopil h Kožarju in mu dejal, da ga kliče menda poveljnik. Kožar tja, jaz pa k vozu in stisnil sem ponev, v kateri je cvrčala raca, in najdaljših korakov, ki sem jih mogel, sem jo udaril tja za ono kolibo, kjer me je prej zbudil Kožarjev glas iz mojih kuhinjsko-razmotrivalnih sanj. Noža nisem potreboval prav čisto nič. Kje sem začel, ne vem povedati, to pač vem, da tudi kosti ni ostalo dosti. Račka je izginila v mojem želodcu, in pravkar sem vrgel ponevco z zadnjo kostjo vred v vodo — da bi me ne izdala ponevca — pa sem že zaslišal zopet Kožarjev glas: »Krrrucifiks, kje pa je rrraca?! Kje je rrraca, kje je moja rrraca?!« Tedaj sem stopil tja bliže — bil sem še ves masten okoli ust — kjer je Kožar rentačil, da se je skoraj ogenj delal. Vprašal sem ga, kaj vendar tako razsaja. »Ljudje so utrujeni in bi radi spali po tako dolgem maršu, ti grdoba, pa kričiš tu, da te morajo celo Rusi slišati tam na oni strani. Ali hočeš, da ti s kako granato razbijejo vso tvojo brkljarijo tukaj!« — »Moja rrraca! Že štirrri dni jo pečem in vozim za gospodom polkovnikom; zdaj ko sem ga dobil, mi je pa nekdo ukrrradel rrraco!« — »Ej, zgaga zgagasta,« sem si mislil, »tisti gospod polkovnik, ki naj bi bil pohrustal raco, se pač piše za Kožarja,« glasno sem pa dejal: »Dragi moj Kožar, nesreča je res velika, in kaj poreče gospod polkovnik! Stvar je sitna, ali kaj hočeš, raca je že najbrž pokopana v kakem želodcu in potemtakem izgubljena. Le tistega lopova je treba iztekniti, ki ti jo je ukradel. Veš, kaj! Ukažem svojim ljudem, da nastopijo. Kdor je še masten okoli ust, je pojedel raco, in potem ga zapremo, da bo žvižgal!« Kožarju je bil ta predlog sicer všeč, a vendar ni hotel, da bi nastopalo vse moštvo zaradi njegove race. Pogledal me je nekoliko dvomljivo postrani in morda celo opazil, da se mi nekam sumljivo sveti brada, pa je dejal: »Eh kaj, vrrrag vzemi rrraco in tistega, ki jo je požrrrl! Če bo trrreba, bomo pa za polkovnika dobili drrrugo! Žal mi je pa le po njej, ko je tako dobrrro dišala!« — »Le potolaži se, dušica! Ali imaš kaj črne kave?« sem ga vprašal. »Na, da boš sit,« mi je rekel in mi natočil črne kave, ki se mi je imenitno prilegla na mastno večerjo. In Kožar še danes ne ve, kako in kam je izginila njegova raca.

Ali bo vojna še dolgo trajala?

V francoski akademiji moralnih in političnih znanosti se je razvila razprava o finančnih, gospodarskih in etnoloških vprašanjih, ki posezajo v današnjo svetovno vojno.

Leroy Beaulieu je izrazil mnenje, da b mogla vojna še jako dolgo trajati. Nasprotniki Nemčije in Avstro-Ogrske štejejo 321 milijonov prebivalcev, dočim štejeti obe zvezni državi samo 116 milijonov. Število prebivalstva Nemčije je za 65 od sto večje od prebivalstva francoske republike, ali to razmerje pada na 35 od sto, računajoč možke, ki so prekoračili 20 leto. Tudi šibkeji narodi morejo prenašati dolgotrajne vojne. Klasičen izgled za to nam dajaja Buri, ki so z vojsko 30.000 ljudij tri leto zadrževali 150.000 mož angleške vojske. Tudi Srbija je že dve leti, z malim presledkom, v vojnem stanju in drži pod orožjem okolo 13 od sto prebivalstva. Ako se taki narodi morejo toliko časa boriti potem je izven vsakega dvoma, da bodo mogli tembolj civilizirani narodi, ki razpolagajo z večjimi rezervami.

Temu mnenju se je protivil Yves Guvot, meneč, da se ta vojna konča prej iz gospodarskih nego pa fizičnih razlogov. —

Leta 1870 so skupni vojni stroški dosegli blizu 12 milijard, in to, ker si je dala Nemčija poravnati stroške z vojno odškodnino 5 milijard. Razun vojne odškodnine je potrosila Francija še okolo 5 milijard. Ako računamo sedaj, da ima Nemčija na bojnem polju tri milijone ljudi, Avstrija dva, Francoska tri in Rusija štiri, znašajo že okoli 150 milijonov frankov na dan, 4 in pol milijarde na mesec in 54 milijard na leto. Ta številka predstavlja vrednost letne produkcije teh štirih držav, a le šesti del te produkcije tvorijo proizvodi zemlje. Ti proizvodi se v vojnem času zmanjšujejo za tri četrtine, če se računa, da ne dela tri četrtine za delo sposobnih moških. Efektivna izguba znaša potemtakem 7·75 milijarde na mesec, 46·50 milijarde na pol leta in 93 milijard na leto. Francoska bi v šestih mesecih vojne izgubila 15 milijard frankov, Nemčija pa 22 milijard. Neglede na druge posledice, bi bilo treba več nego celo desetletje dela, da se ozdravijo te rane. Tudi londonski „Economist" pobija mišljenje in izvajanje Leroy Beauliena in meni, da mora vojna trajati največ osem mesecev in utemeljuje to mnenje, kakor Guyot, s stroški posameznih držav.

Domače vesti.

Vojno - pomožna pisarna bo razpečavala odslej tudi predmete vsakdanje potrebe: vojno - pomožne vžigalice, škatlja po 5 vin. komad, pairnate ustnike za smotke, okrašene z zlato-utisnjenim monogramom oficijelne vojne oskrbe. Ustniki so spravljeni v škatlje po 100 kosov, ki stanejo po 3 vinarje; trpežne ustnike za cigarete s sliko Njeg. veličanstva cesarja, oziroma s slikami z nami zvezanih monarhov. Cena 30 vinarjev. Ti ustniki so posebno primerna darila za ranjene in za vojake na bojišču. Vžigalice je naročati pri »Oesterreichische Zündhölzchenverkaufsgesellschaft m. b. H., na Dunaju I., Hohenstaufengasse 6 v zabojih z najmanje 3000 vžigalic. Ustnike za smotke pri tehnični obratni centrali vojno - pomožne pisarne Dunaj, I. Hoher Markt 5. In ustnike za cigarete istotam.

Vojnih razglednic totedenska serija št. 28—31, ki jih izdaja vojno-pomožna pisarna c. kr. ministrstva za notranje stvari, je ena najbolj interesantnih, kar jih je izšlo doslej. Vsebuje fotografične originalne posnetke s severnega bojišča, ki kažejo naše čete na sprednjih stražah in v strelskih jarkih, potem transport pri Krasniku vjetih Rusov in izborno posrečen skupinski posnetek višjega armadnega poveljnika nadvojvode Friderika s šefom generalnega štaba generalom infanterije Conradom pl. Hötzendorfom in vsem generalnim štabom višjega poveljstva. Karte se dobivajo v vojno-pomožni pisarni na Dunaju, I. Hoher Markt 5, kakor tudi v mnogih tobakarnah, trgovinah s papirjem i. t. d.

Iz vojaške bolnice v Budimpešti smo prejeli sledeči dopis: Javljam Vam, da se z menoj nahaja v tukajšnji bolnišnici neki Jakob Podgornik iz Bukovega pri Grahovem ob Bači. Njemu so tudi nogo odrezali, kakor meni. Branil se je vse do zadnjega. Zdravniki so mu prigovarjali in prav tako tudi jaz, kajti šlo je za njegovo življenje. Z ozirom na to, da si Podgornik ne bo mogel tako lahko služiti kruha, se je obvezala neka baronica, da ga bo skozi tri leta podpirala dnevno z dvema kronama, neki zdravnik pa mu je zagotovil enako podporo za vse življenje. Tako bo revežu vendar pomagano. Vas pozdravljam, s spoštovanjem Anton **Skomperle.**

O nadporočniku Ivanu Bedenku pešpolka št. 97. se je razglasilo, da je mrtev. Zdaj se je pa oglasil nadporočnik iz — Moskve. Pisal je svojemu očetu g. Bedenku, trgovcu in posestniku v Kranju, pismo, v katerem mu sporoča, da je bil ranjen in da je ležal v avstrijski bolnišnici, ko so Rusi zasedli mesto. Rusi so ga prepeljali v Moskvo, kjer leži zdaj v vojski bolnišnici. Rana se mu dobro celi.

Cigarete in tobak našim vojakom za Božič. Od začetka vojne zbira naš urad za vojno oskrbo cigarete in cigare za vojake na bojišču. Opetovano že so odšle velike pošiljatve za naše čete in kako hvaležni so vojaki za te male darove, dokazujejo številna pisma, došla uradu za vojno oskrbo. Sedaj pa nameruje ta urad, kakor znano, doposlati vsakemu posamičnemu vojaku na bojišču božičen dar. Poleg živil in malih predmetov vsakdanje potrebe se misli seveda v prvi vrsti na cigarete in tobak, na dar, ki ga gotovo vsak vojak z veseljem sprejme. Število cigaret, potrebno za obdaritev, je velikansko. Kako veliko je, je razvidno iz tega, da mesto dunajsko, ki hoče velikodušno obdariti vojake drugega zbora s takim božičnim darilom, potrebuje za to nič manje, nego 2 milijona cigaret. To je samo za en zbor! Tisti naši vojaki, ki ne kade cigaret — kakor n. pr. pretežni del kmečkega prebivalstva — imajo dobiti pipe in tobaka. Urad za vojno oskrbo se obrača torej na skupnost, naj ga podpira v tem namenu in najštevilneje poklanja prispevke za to akcijo. Ker naj se ti darovi naklonijo našim hrabrim vojakom na božični dan in morajo zato oditi od tu že prve dni decembra, treba hitre pomoči. Darovi naj se pošiljajo uradu za vojno oskrbo, Dunaj, IX Berggasse 16.

Državno sodišče in upravno sodišče v navskrižju. Prejšnji mesec je državno sodišče na Dunaju razpravljalo o vprašanju, če mora brezkonfesionalen oče svojemu šoloobveznemu otroku določiti vero, da se v šoli uči dotičnega veronauka. Takrat je državno sodišče razsodilo, da oče ni dolžan tega storiti. Zdaj se je s tako zadevo pečalo upravno sodišče na Dunaju, ter je odločilo ravno narobe. Gospod Anton Kristan v ljubljani je dobil od šolskih oblasti povelje, da mora odločiti vero svojemu otroku, dasi je sam brez konfesije. Pritožil se je proti tem poveljem konečno na upravno sodišče, in to je njegovo pritožbo deloma proglasilo za nedopustno, deloma za neutemeljeno ter se postavilo na stališče, da mora g. Kristan za svojega šoloobveznega otroka določiti vero, v kateri naj se v šoli poučuje.

Aretirani vlomilci. Še v noči od 6 na 7. t. m. so bili tatovi vlomili v trgovino z jestvinami Alojzija Čelana v hiši št. 18 na Istrski cesti. Odnesli so bili seboj kave, čokolade, slanine, klobas, salamov, sira, likerjev in druzega blaga, vsega skupaj za kakih 500 kron. Seveda je Čelan takoj dne 7. t. m. zjutraj prijavil policiji tatvino, katere je bil žrtev, in policija je pridno iskala dotične, še nepoznane uzmoviče. Minolo soboto po noči so pa detektivi policijskega komisarijata pri Sv. Jakobu aretirali dva dobro znana in zelo sumljiva ptiča: 18letnega Iv. Del Conte, ki je doma iz Milj, in 21 letnega Evgena Stecovarja, doma iz Pirana, ki sta oba izgnana iz Trsta. Ta poslednji je pa imel dovoljenje, da sme te dni bivati v Trstu, ker ima iti na nabor. Potem ko sta bila ta dva aretirana, je pa policija izvršila na njiju stanovanjih, kakor tudi na stanovanju Del Contejeve sestre, Antonije Lucchinijeve preiskavo in na stanovanju te poslednje je našla policija del Čelanu ukradenega blaga. Povedala je, da ji je to blago izročil njen brat. Policija je nato poiskala se tretjega, ki je bil skupaj z Del Contejem in Stecovarjem, ko sta bila ta dva aretirana: je to 19letni kotlar Karel Buffolini, pri katerem so našli cel arzenal tatinskega orodja. Seveda je bil tudi ta aretiran.

Ivo Trošt: Moja setev.*)

Učiteljska tiskarna. Društvo za zgradbo Učit. konvikta in naša Zaveza so začele s hvalevredno požrtvovalnostjo izdajati in zalagati leposlovne knjižice — večinoma bogato ilustrovane — namenjene naši mladini. Doslej smo vedno tožili o suši na polju mladinske literature: sedaj prihaja boljša letina, pa zopet ni nekaterim všeč, Nam pa je in mladini tudi. Če ima otrok vse te knjižice in 14 letnikov „Zvončka", ima že lepo biblioteko, lepo zunaj in znotraj. S kakim veseljem jo gleda! Cela vrsta knjig — to je njegova last! Na polici stoje druga poleg druge; on — tako mlad in majhen — pa je že lastnik tega bogatega imetja! Kadar se mu zdi, kadar začuti potrebo, vzame to knjižico, vzame ono, gleda, bere, misli . . .

Nič ni preveč knjig. Pač! In sicer v zalogi. Na stotine je slovenskih staršev, posebno veliko med inteligenco, ki zalagajo svoje otroke z brezpomembnimi in dragimi igračami, svoji deci namenjenih knjig pa ne kupijo.

Na drugi strani pa se od teh knjig in knjižic obetajo našemu konviktu lepi in stalni dohodki. Naši mladinski pisatelji — sami učitelji so! — spisujejo te knjige brezplačno, kar je v teh dragih in materialističnih časih izredno požrtvovalno. Taki so samo slovenski učitelji.

Po teh uvodnih besedah si oglejmo tovariša Iva Trošta!

Njegovo ime je znano v slovenskem literarnem svetu. Napisal je že obilico pripovednih spisov v razne naše liste — koliko in kam vse, to ve le on sam, ker se je podpisoval z najrazličnejšimi imeni. Ivo Trošt pa je dober znanec tudi slovenski mladini. Odpri katerikoli letnik „Zvončka", povsod dobiš Troštovo ime. Snov njegovim mladinskim spisom je najrazličnejša, a vsa je zajeta iz živega življenja. Tudi njegove basni in pravljice so le slika in zrcalo realnega življenja. Zato so se pa Troštovi spisi mladini priljubili. Šteti ga smemo med najboljše slovenske mladinske pisatelje, brez vsakega oporekanja pa med najproduktivnejše. V tihem in mirnem svojem službenem kraju vrši svoj šolski in pisateljski posel dan za dnem, leto za letom. Produktivni njegovi sili ni miru, ni odpočitka. Ivo Trošt je pravi ljudski — narodni učitelj, ki si je zgradil pot s svojim delom v narodno dušo.

Sedaj je začel v založbi Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta izdajati svoje zbrane spise za mladino, ki jim je dal izrazit naslov — Moja setev: kar je ljubeznivi pripovedovalec Ivo sejal, to naj žanje mladina v svojo duševno hrano..

Prvi zvezek, ki leži pred menoj, obsega daljšo povest „Oživela resnica". — Priznati moram, da sem prečital to povest z velikim in trajnim zanimanjem. Ta sodba bi pa morda ne veljala, češ, simpatija do založništva in pisatelja govori iz tebe kot glas subjektivno sodečega človeka. A da se zavarujem proti takemu očitku, sem dal knjigo prečitati svojemu desetletnemu otroku, ki mi je tudi povedal svojo sodbo: „Povest je jako lepa, samo škoda, da ni v knjigi podob!" (Moj otrok namreč pozna vse uvodoma omenjene knjige.)

Tako je — Roma locuta! Vesel sem te izpovedi od najkompetentnejše strani, ki mora pisatelju veljati kot priznanje, založništvu pa v ravnanje. Troštu teče beseda gladko, doumljivo, kakor bi poslušali osebno njegovo preprosto govorico. (V korekturi bi pač treba popraviti nekatere neskladnosti in nepravilnosti.) Napravil je Trošt s prvim zvezkom svojih zbranih spisov za mladino lep vhod na njivo svoje žetve. Veselim se nadaljevanja. — Naj pisatelja nikar ne moti, da se kritika tuintam izraža nepovoljno. Morda nikjer tako kakor pri Slovencih cepijo dlako, tuhtajo in mrcvarijo, samo da bi ubili dela in delavce, medtem ko na mesto dobrega sami ne morejo postaviti nič boljšega. Sama negacija je produkt domišlja vosti in frazerstva.

*) Ponatiskujemo to po „Učiteljskem tovarišu" tem raje, ker je gospod Ivo Trošt že mnogo pisal tudi za naš list.

Zaloga obuvala in lastna delavnica
A. VISENTINI

TRST, Giosuè Carducci številka 27. Podružnica: ulica Rigutti št. 31 („Al Buon Operaio") :: Velika zaloga moških in ženskih čevljev. Postrežba točno in solidno. Zmerne cene.

ZDRAVNIK
Dr. D. KARAMAN
specijalist za notranje bolezni in za bolezni na dihalih (kakor: grlo in nos)
ordinuje na svojem stanovanju v Trstu, Corso štev 12, Telef. 177 IV od 11½ do 1½ in od 4½ do 5½ pop.

AGO čevlji brez šivanja in žebljev :: Izvršuje edino le
FRAN CINK V TRSTU
ulica Cecilia štv. 12
Izvršuje tudi vsako drugo naročilo točno. Na zahtevo pride tudi po naročilo izven mesta. Delo solidno. - CENE ZMERNE.

KLAVIRJI
Bösendorfer, Gebrüder Stingl, Koch & Korselt, Wirht itd. se prodajajo in dajejo v najem po zmernih cenah proti gotovini kakor tudi na obroke. Uglašanje. Vsakovrst. poprave.
Zavod Klavirji Zannoni
MARIO MALLY, Piazza S. Giacomo 2, II., Corso. Telefon 2-5.

POZOR!

POZOR!
Velika zaloga najboljih šiv. strojev „PFAFF" in druglh vrst strojev in dvokoles. - Lastna delavnica za popravo šiv. strojev po cenl.
Josip Dekleva & sin
GORICA
ulica Municipio št. 1

:: Dobroznana mirodilnica ::
Iv. Camauli
Sv. Ivan - Trst - blizu Nar. doma
Velik izbor barv povlak itd.
Zaloga za Trst in okolico redilnega zdravila za otroke in odrasle SLADIN
ter fosfornega apna in železnega praška za živali. - Telefon 83.

Prodajalnica ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Drag. Vekjeta)
Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) Corso št. 35.
Bogati izber zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro zlato in tudi srebro z novimi predmeti. Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure.

D.r KORSANO
Specijalist za sifilistične in kožne bolezni
Ima svoj ambulatorij v Trstu, v ul. S. Lazzaro št. 17, I. (Palazzo Diana)
Za cerkvijo Sv. Anto a novega.
Sprejema od 12. do 1: in od 6 do 7 pop. ženske od 5 do 6 popoldne.

UMETNI ZOBJE
PLOMBIRANJE ZOBOV.
IZDIRANJE ZOBOV : BREZ BOLEČINE :
Dr. J. ČERMÁK V. TUSCHER
ZOBOZDRAVNIK TRST KONC. ZOBNI TEHNIK
ULICA CASERMA, 13 II. nad.

Specijalist za živčne bolezni
Dr. Alfred Šerko
Ordinira od 2-4 pop.
V. G. Gallina 2. (Piazza Goldoni 9)

Trgovina na debelo
Pšenice, pšenične moke, rumene in bele koruzove moke, ovsa, debelih in drobnih otrobov (otrobi) koruze, fižola itd. itd.
Ruggero Gambel, Trst, ulica Pierluigi da Palestrina 2 (vogal ulice Coroneo)
Telefon št. 2403. Brzojavi: „Gambel - Trst". Telefon št. 2403.

POZOR! Vsled nastalih razmer sem v stanu prodajati v „ČRNEM GRABNU" izborno VIPAVSKO vino po 24 stotink ¼ litra. ISTRSKO vino po 24 st. ¼ l. - PRISTNI TERAN po 32 st. ¼ l. RESTAVRACIJA BALKAN (Piazza Caserma) POZOR!

„Tržaška posojilnica in hranilnica"
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
TRST, Piazza della Caserma št. 2, I. nad. (v lastni palači) vhod po glavnih stopnjicah.
POSOJILA DAJE na vknjižbo 5½% na menice po 6% na zastave in amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru. ESKOMPTUJE TRGOVSKE MENICE.
HRANILNE VLOGE sprejema od vsakega, če tudi ni od in jih obrestuje po 4¼%. Večje stalne vloge in vloge na tek. račun po dogovoru. Rentni davek plačuje zavod sam. - Vloge se lahko po eno krono. - ODDAJA DOMAČE NABIRALNIKE (HRANILNE PUŠICE).
Poštn.-hranilnični račun 16.004. TELEFON št. 902. Ima varnostno celico (safe deposits) za shrambo vrednostnih listin, dokumentov in raznih drugih vrednot, popolnoma varno proti vlomu in požaru, urejeno po najnovejšem načinu ter jo oddaja strankam v najem po nizkih cenah. Stanje vlog nad 10 milijonov kron. Uradne ure od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne. - Izplačuje se vsak delavnik ob uradnih urah.